

COSUN MAGAZINE

03
2017

UIT DE HAND GELOPEN **HOBBY'S**

8

COSUN INNOVATIECENTRUM

Deze zomer verhuizen de zeventig Cosun-medewerkers van research en innovatie van Roosendaal naar het nieuwe gebouw bij de suikerfabriek in Dinteloord. Ook het IRS verhuist daar naartoe. Dit gebeurt later, omdat nog niet alle faciliteiten die het IRS nodig heeft, op dit moment gereed zijn. De officiële opening van het nieuwe gebouw vindt dit najaar plaats.

SUIKER IN EEN NIEUW PAK

De Kristalsuikers en de Suikerklontjes van Van Gilse hebben sinds deze maand een nieuwe verpakking. Een extra plek daarop is ingeruimd voor de Nederlandse suikerbiet.

COSUN-BEDRIJVEN IN DE PRIJZEN

Cosun-dochter SVZ heeft de EcoVadis Sustainability Award gewonnen in de categorie Eten en Drinken. De Award gaat naar bedrijven die wereldwijd in hun branche toonaangevend zijn op het gebied van duurzaamheid. SVZ kreeg de prijs voor de prestaties in de duurzaamheidscategorieën 'Omgeving, arbeid, fair business en duurzaamheidszorg'.

Jobien Laurijssen (r), sustainability manager bij SVZ, neemt de award in ontvangst

De SVZ-vestiging in Tomaszów-Lubelski (Polen) kreeg onlangs een TPM Excellence Award. Het certificaat is een erkenning voor bedrijven die voldoen aan de hoogste internationale standaard voor productie-efficiëntie en een veilige werkomgeving.

Klantbeleving

Sensus heeft de Klantbeleving Award 2016 gewonnen. Sensus won de Award in de categorie Handel & Industrie. De Cosun-dochter won de prijs ook al in 2014. Behalve Sensus, was ook Aviko genomineerd. Aviko werd voor de Award 2016 het vaakst voorgedragen door klanten.

INDEX

Van de voorzitter	3
Integratie CSV COVAS	4
Kostenbesparing door een 'extra' campagne.....	6
Toewijzing 3% omhoog in 2018	7
'Alles is uit de hand gelopen hobby'...	8
Uitkeringen in 2017	10
Bieten maken inhaalslag	11
IRS-informatie	12
Vraag & Antwoord /Kort Nieuws.....	16

CONTACT

Cosun, redactieadres

Postbus 3411, 4800 MG Breda
076-5303307
secretariaat.rvb@cosun.com
www.cosunleden.nl

Suiker Unie centraal agrarische dienst

Postbus 100, 4750 AC Oud Gastel
0165-525252
agrarischedienst@suikerunie.com
www.cosunleden.nl

Voor adressen agrarische dienst in de regio zie: www.cosunleden.nl

COLOFON

Cosun Magazine

is een uitgave van Coöperatie Koninklijke Cosun U.A. voor leden van Cosun

Fotografie in dit nummer

Royal Cosun, Suiker Unie, IRS, Sanne van Hassel en Joop van Houdt

Foto-omslag

Bietenteler Henk de Korte, Biggekerke

Basisontwerp

Koenders Design

Opmaak en druk

SMG-groep, Hasselt

© Coöperatie Koninklijke Cosun U.A., 2017

STRATEGISCHE KEUZES

Dirk de Lugt
Voorzitter

De bietenpercelen zijn ruim voor de langste dag gesloten. Dat is best bijzonder als we de eerste maanden van het groeiseizoen in beschouwing nemen. De gemiddelde zaaidatum lag weliswaar een week voor op het gemiddelde van de afgelopen jaren maar door de lange periode met te koud weer hebben de prille plantjes meteen een behoorlijke groeivertraging opgelopen. Gelukkig blijkt hoe veerkrachtig ons gewas is en beschikken we nu over een prima basis voor een goede opbrengst later dit jaar.

Meer bieten

De afgelopen jaren heeft Suiker Unie zich goed voorbereid op het einde van de suikemarktordening door het vergroten van

de afzetmarkt in Europa en door uitbreiding van de verwerkingscapaciteit van de fabrieken. De laatste fase, vergroting van de washuizen, is gereed voordat de campagne start. Deze strategische keuzes hebben geleid tot een betere marktpositie en een lage kostprijs in de fabrieken.

Vanaf komende campagne importeert Suiker Unie geen rietsuiker meer, maar verwerkt alleen nog suiker uit bieten. Dat betekent dat er ongeveer 88.000 hectare suikerbieten nodig is om de capaciteit van onze fabriek helemaal te benutten. Dit jaar komt het areaal uit op ruim 85.000 hectare. Daarom worden voor teeltjaar 2018 extra LLB's uitgegeven. Alle telers komen hiervoor in aanmerking. Als het goed is, heeft u inmiddels de brief al ontvangen. Meer informatie over dit onderwerp vindt u op pagina 7.

De forse uitbreiding van het areaal in Europa (plus 17%) roept wel vragen op, evenals de daling van de wereldmarktprijs voor suiker in de afgelopen maanden. Desondanks gaan wij door op de ingeslagen weg. De productie van Suiker Unie zal de Europese markt niet significant beïnvloeden, laat staan de wereldmarkt. Van belang is dat Suiker Unie de opgebouwde marktpositie vasthoudt en dat de fabriekscapaciteit volledig wordt benut met het oog op een lage kostprijs. De extra opbrengsten hieruit dragen uiteindelijk positief bij aan de bietentprijs in de komende jaren.

Eén bietentelerscoöperatie

Afgelopen januari heeft de ledenraad van CSV COVAS het besluit tot opheffing genomen. Vanaf dat moment is er hard gewerkt om de gegevens over te zetten in het Cosun-systeem. Per 1 mei zijn alle leden van CSV COVAS direct aangesloten bij Cosun en ik heet hen van harte welkom als recht-

streeks lid van onze coöperatie. Dank aan het bestuur en de directie van CSV COVAS voor de constructieve samenwerking in de afgelopen periode om het hele proces in goede banen te leiden.

Afscheid

In de jaarvergadering wordt elk jaar aan de ledenraad verantwoording afgelegd over het afgelopen boekjaar. De ledenraad heeft over 2016 decharge verleend over het gevoerde bestuur en het gehouden toezicht. Afgelopen jaarvergadering hebben we afscheid genomen van een bestuurder en de voorzitter van de conserndirectie. Jaap Smid nam afscheid na heel veel jaren in diverse bestuurlijke functies. Hij was achtereenvolgens lid van de ledenraad, de raad van commissarissen en van de raad van beheer. We hebben Jaap uiteraard de ruimschoots verdiende lof toegezwaid tijdens zijn laatste jaarvergadering. De ledenraad heeft als opvolger Ger Evenhuis gekozen, akkerbouwer en bietenteler in Drenthe en al een aantal jaren kringvoorzitter van de kring Drenthe/Overijssel-Noord.

De coöperatie heeft ook afscheid genomen van Robert Smith. Hij heeft Cosun negen jaar geleid als voorzitter van de conserndirectie. Dat heeft hij op uitstekende wijze gedaan en hij laat de onderneming nu in goede conditie achter. Mede uit naam van u allen wil ik hem bij deze nogmaals bedanken voor zijn inzet en het bereikte resultaat. Zijn opvolger, Albert Markusse, neemt het nu over, in de wetenschap dat Cosun er goed voorstaat en met alle mogelijkheden zich verder te ontwikkelen.

Eveneens uit naam van u allen, wens ik de nieuwe conserndirectievoorzitter en Ger Evenhuis heel veel succes, ook met het oog op het belang van onze coöperatie en uiteraard van u, onze leden.

INTEGRATIE CSV COVAS

De ledenraad vergaderde op 31 mei in Ermelo. Tijdens de jaarvergadering werden de jaarcijfers van 2016 vastgesteld. Ook zijn veel reglementen aangepast, omdat er na de toetreding van de oud-leden van CSV COVAS geen onderscheid meer is in A-, B- en C-leden. Verder waren er verkiezingen, is de accountant EY herbenoemd en is gesproken over de uitgifte van extra LLB's.

De voorzitter van de raad van beheer, Dirk de Lugt blikte terug op 2016 en financieel directeur Hans Schuil gaf een korte toelichting op de definitieve cijfers. De verschillen met de voorlopige cijfers die hij in februari had gepresenteerd, zijn klein. Nadat ook de voorzitter van de raad van toezicht, Jakob Bartelds zijn bevindingen had gepresenteerd, stelde de ledenraad de jaarrekening 2016 vast. De omzet en het resultaat van Cosun over het eerste kwartaal van 2017 waren beter dan in 2016. Vooral Suiker Unie presteerde beter. Cosun verwacht in 2017 een hoger resultaat te behalen dan vorig jaar.

Extra LLB's

De ledenraad sprak opnieuw over de uitgifte van extra LLB's. In februari was de raad al akkoord gegaan met het voorstel om dit jaar extra LLB's uit te geven. Het percentage van de extra uitgifte en het toewijzingspercentage voor 2018 zouden later definitief worden vastgesteld. Op basis van de laatste schatting

van het areaal dit jaar (85.500 ha) zullen er deze zomer 8% extra LLB's worden uitgegeven en zal het toewijzingspercentage volgend jaar uitkomen op 107%. Doelstelling blijft een areaal van 88.000 ha in 2018.

Rechtstreeks lid

Per 1 mei zijn de leden van CSV COVAS rechtstreeks lid van Cosun. Om dit mogelijk te maken heeft de ledenraad in februari al ingestemd met een aanpassing van de statuten. Daarmee is het onderscheid in A-, B- en C-leden vervallen. In mei zijn daarom ook alle reglementen hierop aangepast. Inmiddels hebben alle nieuwe leden een overzicht ontvangen van de gegevens die zijn overgedragen van CSV COVAS naar Cosun. Dit zijn bijvoorbeeld de zaadbestelling, opgebouwde UB-rechten, de inleg op LLB's per lid en Betacal-bestellingen. De leveringswensen hebben deze leden al opgegeven via het ledenportaal van Cosun.

Transportkosten

In het reglement suikersysteem werd een aanpassing doorgevoerd waardoor een lid zijn bieten maximaal een zone verder van de fabriek kan aanbieden voor verlading in een aanpalende zone zonder dat hiervoor extra transportkosten worden doorbelast. Dit, omdat de huidige regels in de praktijk te beperkend waren. Als de bieten nog verder weg liggen, worden de extra transportkosten over alle bieten doorbelast aan de teler. In het huishoudelijk reglement is vastgelegd dat tegenkandidaten bij verkiezingen voor het kringbestuur zich een week van te voren moeten melden bij de kringvoorzitter. Tot nu toe kon iemand zich staande de vergadering tegenkandidaat stellen.

Toon Nooren, kringvoorzitter Flevoland

Jan Willem van Roessel

NIEUWE REVOLUTIE IN DE LANDBOUW

Het middagdeel van de ledenraadbijeenkomst in Ermelo stond in het teken van het afscheid van Robert Smith als voorzitter van de concerndirectie van Cosun. In aanwezigheid van vele gasten werd hij toegesproken door Dirk de Lugt en Louise Fresco, de bestuursvoorzitter van Wageningen University.

Louise Fresco, bestuursvoorzitter van Wageningen University

Mevrouw Fresco keek terug op de grote veranderingen in de landbouw van de afgelopen vijftig jaar, maar vooral ook vooruit. Ze begon haar inleiding met op te merken dat ze verheugd was dat Robert Smith lid blijft van de Raad van Toezicht van de WUR.

Waardering

De landbouw is in die afgelopen periode in zekere zin slachtoffer geworden van het eigen succes, stelt Fresco.

Voedsel is veel goedkoper geworden. Vijftig jaar geleden besteedde een gezin 50% van het inkomen aan voedsel, nu nog maar goed 10%. De productie per hectare is sterk gestegen en het gebruik van chemicaliën per eenheid product is sterk gedaald.

Het inzicht in de factoren die de productie bepalen, is toegenomen, zodat daar steeds meer in gestuurd kan worden. Tegelijkertijd is in de samenleving het begrip voor de landbouw gedaald. De landbouw heeft onvoldoende gecommuniceerd hoe succesvol de ontwikkelingen zijn geweest en dat dit geen bron voor wantrouwen moet zijn.

Groene fabriek

Een terechte bron van zorg voor boeren en consumenten is de concentratie, waardoor ze steeds afhankelijker worden van een beperkt aantal bedrijven. Dat is iets om over na te denken. Volgens Fresco staan we aan de vooravond van een nieuwe revolutie die de akkerbouw wezenlijk zal veranderen. Dit vanwege de digitalisering, de genetische revolutie en de overgang naar een circulaire economie, waardoor er straks geen afval meer is en alles hergebruikt wordt. De plant gaat straks als groene fabriek fungeren en langzaam zal de petrochemische chemie vervangen worden door groene chemie.

Coöperatievraag

In de afgelopen honderd jaar is het percentage van de mensheid met ondervoeding dankzij goedkope voeding wereldwijd gedaald van 60% naar 10% van de wereldbevolking. Goedkoop voedsel is echter geen doel op zich. Er is ook behoefte aan kleinschalige lokale productie. Dit is ingewikkeld en leidt niet zondermeer tot veiliger voedsel. Het is echter belangrijk om een manier te vinden om die zorgen van de burger te verbinden met de technologische mogelijkheden. Het geeft wellicht mogelijkheden om je te onderscheiden ten opzichte van bulkproductie. De digitalisering biedt mogelijkheden om de consument directer te betrekken bij de boer. Dit is ook een vraag voor coöperaties. Hoe maak ik de verbinding met andere spelers in de maatschappij, zoals de consument, de overheid en de wetenschap?

We mogen, aldus Fresco, trots zijn op de landbouw. Wageningen University levert er graag een bijdrage aan om dit uit te dragen.

Jan Willem van Roessel

KOSTENBESPARING DOOR EEN 'EXTRA' CAMPAGNE

Sinds 2014 draaien de fabrieken ook buiten de campagne. Het diksap dat tijdens de campagne wordt geproduceerd, wordt deels opgeslagen als halffabricaat en later verwerkt. Door deze gefaseerde verwerking kunnen de fabrieken met de huidige productiecapaciteit meer suiker produceren.

Dankzij de opslag van diksap wordt de productiecapaciteit van de fabriek beter benut

De afgelopen jaren heeft Suiker Unie bij de fabrieken in Dinteloord en in Vierverlaten grote tanks gebouwd om diksap op te slaan en op een later tijdstip tot suiker te verwerken. "De investering in langere verwerking zorgt voor een lagere kostprijs", vertelt Luc Kroes, plantmanager van de Suiker Unie-fabriek in Dinteloord. "De Europese suikerindustrie staat voor grote veranderingen door het wegvallen van de Europese marktordening, later dit jaar. Het is belangrijk om de installaties zo efficiënt mogelijk te benutten door de productietijd te verlengen," legt hij uit. In totaal gaat het om vijf opslagsilo's. Drie in Dinteloord en twee in Vierverlaten. Met een opslagcapaciteit van in totaal

300.000 m³ diksap, goed voor 250.000 ton suiker. Overigens wordt niet alle diksap tot suiker verwerkt. "We hebben ook klanten die suiker in de vorm van diksap willen ontvangen, bijvoorbeeld de gistindustrie", aldus Kroes.

Kostenbesparing

Suiker Unie wil groeien in de productie van suiker uit suikerbieten. Bieten zijn helaas echter niet onbeperkt te bewaren. Om toch een groter areaal tijdig op een verantwoorde manier te kunnen verwerken is geïnvesteerd in de uitbreiding van de capaciteit van de voorfabriek. Kroes: "Deze capaciteitsvergroting aan de voorkant leidt natuurlijk wel tot extra diksap, dat we niet allemaal in de gewone

campagnetijd in de achterfabriek kunnen kristalliseren tot suiker. Daarom slaan we een gedeelte van het diksap tijdelijk op. Dat ontlast de achterfabriek." De achterfabriek verwerkt het opgeslagen diksap in mei-juni tot suiker. Zo hoeven er geen grote investeringen in dit deel van de verwerking gedaan te worden. Kroes: "Qua organisatie en onderhoud was dit wel een grote verandering voor de fabrieken. De achterfabriek moet nu productiege gereed zijn in mei in plaats van in september." Naast het effect op de kostprijs door lagere investeringskosten heeft de latere verwerking van diksap overigens ook andere voordelen. Kroes: "Tijdens de campagne hoeven we nu minder suiker op te slaan op andere locaties dan de twee suikerfabrieken. Dat scheelt weer logistieke organisatie en ook weer kosten."

Dirk Jan Kemp Hakkert

In totaal 300.000 m³ diksap kan in de opslag

TOEWIJZING 3% OMHOOG IN 2018

Cosun geeft voor teeltjaar 2018 8% extra LLB's uit. Het toewijzingspercentage wordt met 5% verlaagd. Per saldo neemt de toewijzing daardoor toe met ruim 3%.

Suiker Unie ziet goede afzetmogelijkheden voor 1,25 miljoen ton suiker. Om daarvoor voldoende grondstof te hebben is een areaal nodig van ca 88.000 ha.

Leidend in het streven naar voldoende grondstof is de afzet die Suiker Unie kan realiseren. Tot 1 oktober is die beperkt door het Europese suikerquotum. Suiker Unie heeft de afgelopen jaren daarnaast extra suiker in de EU kunnen afzetten uit geïmporteerde ruwe rietsuiker. Het afgelopen jaar was dat 200.000 ton. Nu de quota zijn vervallen kan Suiker Unie deze hoeveelheid als bietsuiker verkopen. Daarnaast ziet Suiker Unie ook goede mogelijkheden de suikerafzet verder te vergroten, deels in de EU, deels via export daarbuiten. Meer afzet betekent meer areaal.

Groei areaal

Voor 2017 is de areaalsgroei bereikt via de uitgifte van 20% extra LLB's en een toewijzingspercentage van 112%. Dat resulteert dit jaar in een areaal van 85.500 ha. Om het areaal in 2018 naar de gewenste 88.000 ha te brengen is een verdere groei nodig van 3%. Dit wordt ingevuld met de uitgifte van 8% extra LLB's en verla-

ging van het toewijzingspercentage met 5% naar 107%. Per saldo stijgt de totale toewijzing dan met ruim 3%. Uitbreiding van de LLB's en verlaging van het toewijzingspercentage past in het beleid om het aantal uitstaande LLB's ongeveer overeen te laten komen met de afzetmogelijkheden. Het toewijzingspercentage wordt als fine tuning gebruikt, met een bandbreedte tussen 90% en 110%.

Bij 8% extra LLB's neemt de toewijzing volgend jaar dus met 3% toe. Als men geen extra LLB's neemt, komt de toewijzing voor volgend jaar 4,5% lager uit ten opzichte van dit jaar. In het rekenvoorbeeld wordt dit toegelicht.

Aanbod

Het aanbod van Cosun aan haar telers om 8% extra LLB's te verkrijgen per 2018 is recent gedaan. Wie meer LLB's wil, moet dit opgeven. Wie geen belangstelling heeft, kan dit ook kenbaar maken. De LLB's waarvoor geen belangstelling is, worden verdeeld over de telers die meer dan 8% willen. De berichtgeving hierover loopt volledig via het ledenportaal, tenzij men dit voorjaar heeft aangegeven alleen schriftelijk te willen communiceren. Suiker Unie verwacht dat de overgrote

meerderheid van de telers de extra LLB's zal nemen. Vorig jaar heeft slechts 1,5% van de telers geen extra LLB's genomen.

Gert Sikken

REKENVOORBEELD

Een teler heeft 1.000 LLB's in 2017.
Toewijzingspercentage: 112%.
Toewijzing: 1.120 ton bieten á 17% suiker.

Situatie 2018

Situatie extra LLB's: De teler neemt per 2018 8% extra LLB's en komt op 1.080 LLB's. Toewijzingspercentage: 107%.
De toewijzing 2018 is dus $1.080 \times 107\% = 1.156$ ton bieten á 17% suiker, oftewel ruim 3% meer dan in 2017.

Situatie geen extra LLB's: De teler neemt geen extra LLB's en blijft op 1.000 LLB's. Toewijzingspercentage: 107%.
De toewijzing 2018 is dan 1.070 ton bieten á 17%, oftewel 4,5% lager dan de 1.120 ton van 2017.

'ALLES IS UIT DE HAND GELOPEN HOBBY'

Cosun-teler Henk de Korte uit Biggekerke heeft een akkerbouw- en een staalconstructiebedrijf. Dat dwingt tot efficiënt werken en de aandacht verdelen. "Het houdt je scherp. Je wordt voortdurend gedwongen alles zo rationeel mogelijk te doen", zegt hij.

Bij Henk de Korte (54) is de akkerbouw een late roeping. Hij heeft een opleiding gevolgd in de metaalbewerking. "Ons bedrijf was klein. Mijn vader vond: Je kunt beter wat anders worden dan boer, want het wordt steeds grootschaliger", vertelt Henk. Maar na tien jaar bij een staalconstructiebedrijf en daarna als onderhoudsmonteur bij een energiecentrale te hebben gewerkt, heeft hij uiteindelijk toch de sprong gewaagd. Inmiddels heeft hij een eigen staalconstructiebedrijf en een akkerbouwbedrijf met minicamping. "Alles is uit de hand gelopen hobby", zo omschrijft De Korte zijn grote bedrijvigheid. "Mijn vader had een akkerbouwbedrijf van 12 hectare. Niemand van mijn broers en zussen wilde het overnemen. Bij mijn laatste werkgever draaide ik veel uren. Dit werd gecompenseerd in vrije tijd. Ik had een overdosis energie. En ik had plezier in de akkerbouw. Ik dacht: Laat ik het proberen. Wat heb ik te verliezen?", vertelt hij. In 1998 nam hij

het bedrijf over. In hetzelfde jaar startte hij ook zijn constructiebedrijf, De Korte Staalbouw.

Het akkerbouwbedrijf is inmiddels gegroeid tot een bedrijf dat, afhankelijk van de beschikbaarheid van huurland, in omvang jaarlijks varieert van tussen de 40 en 80 hectare. Henk teelt wintertarwe, tafelaardappelen, zaaiuien en bieten "en een enkele keer graszaad". Voorheen teelde hij ook bruine bonen, "maar dat combineert niet goed meer met de drukte in het constructiebedrijf". De teelt op huurland is soms een handicap, vindt Henk. "De conditie van de grond is niet altijd op peil, maar daar moet je het mee doen." Tot nog toe heeft hij zich er goed mee kunnen redden.

Bieten

Gestart met 2 hectare bieten, teelt hij er dankzij stelselmatig quotum bijkopen nu 16. "Ik heb daar geen spijt van gehad", bekent hij. Henk zaait rhizomanieresistente rassen. "Maar het zal niet lang meer

duren of ook aaltjesresistentie wordt hier de standaard", verwacht hij, "want je zult met je gewasopbrengst steeds aan de bovenkant moeten zitten. Anders ben je op den duur geen blijver, want de suikerprijs gaat een keer naar beneden. Als je structureel onder de 80 ton zit, doe je uiteindelijk niet meer mee", zegt hij. Wat altijd blijft, is de onvoorspelbaarheid van het teeltseizoen. Henk: "Ik heb vele jaren gehad dat ik niet onder de 17% suiker zat. Ik heb zelfs wel eens een perceel gehad met gemiddeld 20% suiker." In de vroege levering had hij vorig jaar een suikergehalte van 16%. De Korte teelt op zware Zeeuwse kleigrond (40 tot 50% afslibbaar). "Er groeien goed vruchten, maar je kunt het ook snel verpesten als je te vroeg begint op het land", stelt hij. Dit jaar is de start matig. Henk heeft begin april gezaaid. De opkomst liet te wensen over. "Tussen de zaai van de eerste bieten en het moment dat ik de laatste aardappelen heb gefreesd, is er geen regen gevallen. Pas eind april lag het

zaad goed vochtig. Dat is voor dit gebied uniek. Ik kan me niet herinneren dat dit eerder is gebeurd.” Ook had De Korte percelen met muizenschade. Hij heeft ze niet overgezaaid. “Bij 40.000 gezonde planten per hectare zaai ik niet over”, zegt Henk.

Rooier uit de printer

De minicamping, De Hofwei geheten, is het domein van Henks vrouw, Helène. Hij is geopend van 1 april tot 30 september. “Tegen de tijd dat de aardappeloogst begint en de oogstdrukke het erf op komt, is hij dicht.” De camping was één van de eerste activiteiten die Henk en zijn vrouw hebben opgezet, toen ze het bedrijf overnamen.

Ook vele andere Zeeuwse bedrijven hebben een neventak in de toeristenbranche. Alleen al op Walcheren zijn bijna tweehonderd boerencampings.

“Zowel het landbouwbedrijf, als het constructiebedrijf is geboren uit liefde-berij. Dat er twee bedrijven zijn is toeval. Het is gewoon zo gelopen. Het was niet gepland”, vertelt Henk. “Dat je aan je hobby’s een boterham hebt, maakt het extra leuk. Je moet gewoon je vak met 200% liefde bedrijven. Anders moet je er niet aan beginnen”, voegt hij daaraan toe.

Het staalconstructiebedrijf verschaft vier man werk. Het bedrijf doet laser-, snij- en laswerk voor de bouw, de petrochemie, de machinebouw en de offshore-industrie. In zekere zin is het het klassieke werk van de dorpsmid van vroeger, maar dan met veel geavanceerdere hulpmiddelen.

“De ontwerpen zijn vaak zo gemaakt dat er weinig hoeft te worden gelast. Dat drukt de kostprijs. Met een slim ontwerp en met de gebruikte maaktechniek, zoals een lasergestuurde machine, kan een productieprijs dan soms wel tot een derde goedkoper worden”, vertelt Henk. En het einde van de technische ontwikkeling is nog niet in zicht. “Straks heb je de 3D-printer. Dan wordt een bietenrooier

geprint”, zegt Henk gekscherend. “In ieder geval onderdelen daarvan. Er gaat heel veel gebeuren de komende jaren. Het kan snel gaan. Wie had twintig jaar geleden gedacht dat we nu op een trekker met GPS zouden rondrijden? Je zult met die technische ontwikkelingen mee moeten blijven groeien, anders lig je er op den duur uit.”

Keuzes

“Het moeilijkste van twee bedrijven is dat je vaak moet switchen”, zegt Henk. “Regelmatig komt het voor dat je dwingende afspraken hebt met klanten en dat er op het akkerbouwbedrijf werk moet gebeuren dat je niet kunt uitstellen. Daar moet je dan een weg in zien te vinden. Het is dus altijd kiezen en concessies doen. Twee dingen gelijktijdig 100% doen, gaat niet.” Henk heeft daarom het rooiwerk van zijn bieten en aardappelen uitbesteed aan de loonwerker. Ook met de onkruidbestrijding in zijn zaaiuien doet hij dat. “Dat luistert heel nauw. Om het op het juiste moment te kunnen doen moet je vaak langere tijd beschikbaar kunnen zijn en dat ben ik niet altijd. Er zit maar 24 uur in een dag en die probeer ik zo nuttig mogelijk te besteden. Maar de situatie houdt je ook scherp, want je wordt voortdurend gedwongen alles zo rationeel mogelijk te doen.”

Henks vrouw Helène (r) zorgt voor de minicamping

Ton Schönwetter

UITKERINGEN IN 2017

De ledenraad heeft op 31 mei de jaarcijfers van 2016 vastgesteld. Op basis van deze cijfers kunnen de uitkeringsbedragen voor de UB-regeling berekend worden. De uitkering wordt gebaseerd op het resultaat van de coöperatie in de laatste vier boekjaren.

De UB-regeling voorziet in een uitkering bij bedrijfsbeëindiging of na minimaal vijftien jaar leveren. Alle bietentelers die in 2002 lid zijn geworden, zijn daarom dit voorjaar in de gelegenheid gesteld een UB-uitkering aan te vragen. De definitieve cijfers zijn gelijk aan de cijfers die toen gecommuniceerd zijn. De basisgegevens voor de berekening zijn weergegeven in de tabel.

Boekjaar	Verwerkte tonnen biet 16%	Coöperatief resultaat (mln. euro)
2013	6.122.256	103,1
2014	7.149.360	68,2
2015	5.093.917	30,7
2016	5.943.138	17,7
Totaal 2013-16	24.308.671	219,7

Berekening: **UB:** Gemiddelde winst per ton biet bij 16%: 219,7 mln. / 24.308.671 = € 9,04 (was: € 11,00).

Door de aanpassing van het UB-reglement wordt de uitkering gebaseerd op het coöperatieve resultaat van de afgelopen vier jaar in plaats van drie jaar. Ondanks de aanpassing daalt de uitkering ten opzichte van vorig jaar, omdat het coöperatieve resultaat in 2016 relatief laag was. In de komende jaren komt er telkens een jaar bij in de berekening, totdat in 2020 zeven jaren meetellen voor de bepaling van de hoogte van de uitkering. Vanaf dat moment wordt de uitkering gebaseerd op het resultaat in de laatste zeven jaren.

UB-uitkering

De UB-uitkering is gebaseerd op de gemiddeld geleverde hoeveelheid standaardbieten (netto bieten omgerekend naar bieten met 16% suiker) in de campagnes waarover de uitkering berekend wordt. De gemiddeld geleverde hoeveelheid bieten wordt vermenigvuldigd met een factor die afhangt van het aantal jaren dat er geleverd is en de berekende gemiddelde winst (€ 9,04) per ton standaardsuikerbieten. Het is mogelijk om de UB-uitkering na vijftien jaar aaneengesloten bieten leveren aan te vragen, maar dit is niet verplicht.

De UB-regeling komt na uiterlijk dertig jaar tot een uitkering. Het lid kan dus kiezen op welk moment het hem past om de uitkering te ontvangen. Bij een uitstel van de uitkering loopt de factor op, maar het uit te keren bedrag kan zowel hoger als lager uitkomen,

omdat de uitkering mede gebaseerd wordt op het resultaat van Cosun in de voorgaande jaren.

Uitkering op aandelen (BBU)

25 leden hebben in totaal nog 175 aandelen op hun naam die dateren uit de periode van 2000 tot 2007. Zij ontvangen dit jaar nog een BBU-uitkering. Die uitkering is gebaseerd op het resultaat van de laatste drie jaar (€ 250,71/aandeel), aangezien de statuten op dit punt niet zijn aangepast. Met deze uitkering wordt de BBU-regeling afgesloten.

Uitbetaling

Leden die hun aandelen hebben ingeleverd, of die een UB-uitkering hebben aangevraagd, ontvangen in juni de uitkering. Ook leden die in de loop van 2017 alsnog hun bedrijf beëindigen, kunnen dit jaar nog een uitkering ontvangen. Om nog voor boekjaar 2017 te kunnen worden geaccepteerd, moet de opzegging van het lidmaatschap schriftelijk gebeuren voor 1 september.

Jan Willem van Roessel

Uitkering UB 2017

(op basis gemiddelde levering in tonnen bij 16%)
Basisbedrag per ton: € 9,04

Aantal campagnes geleverd	UB-factor	Uitkering per ton in 2017
1	0,15	€ 1,36
2	0,35	€ 3,16
3	0,55	€ 4,97
4	0,75	€ 6,78
5	1	€ 9,04
6	1,25	€ 11,30
7	1,5	€ 13,56
8	1,75	€ 15,82
9	2	€ 18,08
10	2,25	€ 20,34
11	2,5	€ 22,60
12	2,75	€ 24,86
13	3	€ 27,12
14	3,25	€ 29,38
15	3,5	€ 31,64

BIETEN MAKEN INHAALSLAG

Het weer tussen de zaai van de bieten en het sluiten van het gewas was wisselend.

Na aanvankelijk hogere temperaturen is het eind april erg koud geweest met nachtvorst tot wel -10 graden aan de grond. Eind mei was de temperatuur juist weer hoger dan normaal.

Voor de groei is met name de temperatuur tot het moment van het sluiten van het gewas belangrijk. Over de gehele periode genomen staan we er nu iets beter voor dan het langjarige gemiddelde. Vanaf de zaai is het in de meeste regio's relatief droog geweest. Op verschillende percelen lag een deel van het zaad niet op vochtige, vaste ondergrond met als gevolg droog liggend bietenzaad. Vooral de wat later gezaaide bieten laten hierdoor 'meerwassigheid' zien. In het zuidwesten waren de problemen met droog liggend zaad het grootst.

Overzaai

Het areaal overgezaaide bieten is beperkt gebleven tot ruim 300 hectare, verspreid over heel Nederland. Opvallend, ondanks de strenge nachtvorst, is dat dit slechts tot 40 hectare overzaai heeft geleid.

In die periode was het ook overdag koud, waardoor de plantjes behoorlijk waren afgehard. De grond heeft met het windstille weer tijdens de nachtelijke uren waarschijnlijk net voldoende warmte afgegeven, waardoor de bieten het meestal konden redden. Naar verwachting hoeven we ondanks de koude niet echt bang te zijn voor schieters. Doorgaans wordt de neiging tot schieten teniet gedaan als na een koudeperiode in mei een relatief warme periode volgt.

De groei is tot op heden iets boven gemiddeld. Dat betekent, dat op dit moment de opbrengstverwachting gemiddeld uitkomt boven 14 ton suiker per hectare. Na het bereiken van de groeipuntsdatum, wordt de eerste officiële prognose gepubliceerd.

Opgave leveringswensen

Veel telers hebben dit jaar hun leverings-

wens opgegeven: 92% van de bedrijven heeft opgave gedaan. Daarmee is circa 95% van het areaal bevestigd. Een mooie start van de grotendeels digitale werkwijze.

Met de opgave zijn de bietenpercelen door bijna iedereen geografisch vastgelegd in Unitip. Op dit moment is van ruim 13.000 percelen bij Suiker Unie bekend waar ze precies liggen. Gekoppeld aan de ligplaats maakt dit het straks gemakkelijk om de leveringen in Unitip aan het perceel te koppelen.

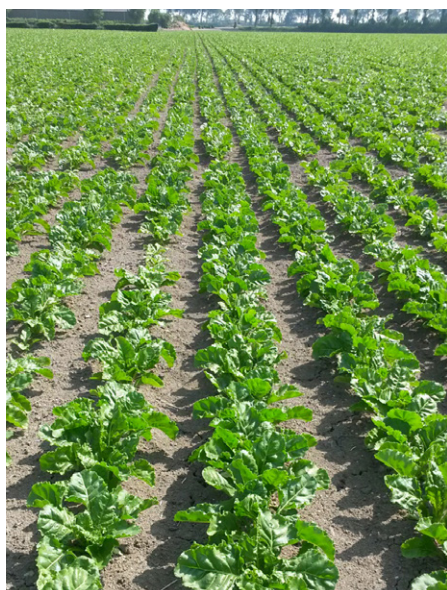
De agrarische dienst is inmiddels druk bezig met de voorbereiding van de campagne. Begin juli krijgen de telers de indeling via het portaal bekend gemaakt.

Bladschimmels

Na het sluiten van het gewas neemt het risico op aantasting door bladschimmels toe. Gezien de ervaringen van de afgelopen jaren is het belangrijk het gewas wekelijks te controleren. Worden er schimmelsesignaleerd, dan wordt regionaal een waarschuwing uitgestuurd. Het advies is bij de eerste aantastingen te spuiten. Met welk middel moet worden gespoten, is afhankelijk van de soort schimmel. In verschillende regio's worden flitsbijeenkomsten georganiseerd om telers te laten zien hoe het gewas beoordeeld moet worden.

De ervaring leert, dat in de praktijk vaak te lang wordt gewacht met de percelen opnieuw te controleren. Vooral nieuw gevormd blad heeft geen bescherming en is bij schimmeldruk vatbaar.

Pieter Brooijmans

Twee percelen in Zeeuws-Vlaanderen, eind mei 2017. Beide percelen zijn eind maart gezaaid. Links een goede opkomst, rechts meerwassigheid als gevolg van lang droog liggend zaad.

RESISTENTE EN TOLERANTE RASSEN: NOODZAKELIJK BIJ AANPAK ZIEKTEN EN PLAGEN

In het erfelijk materiaal van de suikerbiet is resistentie en tolerantie aanwezig tegen bietencysteaaltjes, rhizomanie, cercospora, rhizoctonia en nog een aantal andere ziekten en plagen. Aanwezige resistenties en toleranties kunnen helpen om problemen met deze ziekten en plagen te voorkomen en zijn belangrijk om de bieten volgens de IPM-richtlijnen van de Europese Unie te kunnen telen. Maar wat is nou eigenlijk het verschil tussen resistent en tolerant en wat voor soort resistenties zijn er nog meer?

Resistent en tolerant

De termen resistent en tolerant worden vaak door elkaar gebruikt. De term resistent heeft te maken met het vermogen van de plant om de ziekte of plaag niet of minder te laten ontwikkelen, waardoor de populatieopbouw beperkt wordt. Tolerantie heeft echter te maken met het vermogen van de plant om de schade te beperken (compensatievermogen van de plant bij infectie). Bij de resistenties van bietencysteaaltjes, rhizomanie, cercospora en rhizoctonia gaat het om partiële resistenties: de ziekte of plaag kan zich nog wel vermeerderen, maar minder dan bij vatbare rassen. Bovendien zijn de rassen die deze resistenties bezitten ook tolerant en ondervinden ze dus minder schade (zie figuur).

Een selectie van verschillende soorten bieten uit het Beta geslacht, die gebruikt worden voor het vinden van resistenties voor suikerbieten.

		Tolerantie ras	
		-	+
Resistentie ras	+	gevoelig + resistent	tolerant + resistent
	-	gevoelig + vatbaar	tolerant + vatbaar

Resistentie en tolerantie zijn twee aparte termen, wat betekent dat niet alle resistente rassen ook tolerant zijn.

De introductie van resistentie of tolerantie kost, zeker in de eerste jaren, vaak behoorlijk opbrengst als de rassen geteeld worden zonder aanwezigheid van de ziekteverwekker. Soms is het daarom onder Nederlandse omstandigheden financieel aantrekkelijker om de ziekte op een ander manier te beheersen zoals bij cercospora.

Resistenties voor de toekomst

Met het steeds maar kleiner wordende pakket aan gewasbeschermingsmiddelen,

de hogere eisen aan milieu en de noodzaak voor hoge opbrengsten zullen resistente rassen in de toekomst alleen nog maar meer nodig zijn. Wetenschappelijke onderzoekers werken daar hard aan. Zo zijn onlangs genen aangetroffen die belangrijk zijn bij de resistentie tegen vergelingsziekte (BMVYV) en tegen de schimmels meeldauw en roest. Probleem is echter dat het inkruisen van deze resistenties nog relatief veel tijd en opbrengst kost.

Elma Raaijmakers

VOORBEREID OP MEER BIETEN BEWAREN?

Indien u dit jaar meer bieten gaat bewaren dan voorheen: Is er voldoende ruimte en afdek materiaal beschikbaar?

Vanwege de uitbreiding van het Nederlandse bietenareaal in 2017 zullen veel telers aankomende campagne meer bieten rooien dan ze de afgelopen jaren hebben gedaan. Een grotere hoeveelheid bieten bewaren vraagt mogelijk meer ruimte en meer afdek materiaal. Ga tijdig na of u nog aanvullende zaken dient te organiseren.

Voor een grotere oogst is meer ruimte nodig om de bietenhoop aan te leggen. Op hetzelfde oppervlak meer bieten proberen weg te leggen door ze hoger te storten of op te duwen wordt voor lange bewaring afgeraden. Uitgaande van de geadviseerde maximale storthoogte van 2,5 meter past per m² circa 1,2 ton (netto) biet. Houd daarnaast ook nog voldoende ruimte over voor de oplader en vrachtwagen.

Ventilatie

In hoge/brede hopen kan de ademhalingswarmte van de bieten moeilijk weg waardoor de gemiddelde bewaar temperatuur oploopt en het bewaarverlies toeneemt. In een langgerekte, dakvormige hoop kan de warmte via natuurlijke ventilatie doorgaans voldoende worden afgevoerd. Stort de hoop daarom bij voorkeur maximaal

twee kippers breed. Is de bewaarplaats onvoldoende lang, overweeg dan twee dakvormige hopen naast elkaar te leggen. Op meerdere momenten bieten leveren of bij een collega-teler ruimte vinden kan ook uitkomst bieden bij plaatsgebrek. Indien telers toch geen langgerekte hoop aanleggen kan mechanische ventilatie helpen om warme plekken in het midden van een brede hoop te voorkomen en de gemiddelde temperatuur in de hoop laag te houden. Uit onderzoek wat de laatste jaren is uitgevoerd is echter wel gebleken dat het succes van de toepassing van mechanische ventilatie afhangt van de buitentemperaturen en een goede luchtverdeling in de hoop in combinatie met de juiste ventilatorcapaciteit.

Afdek materiaal

Controleer ook of nog extra afdek- of bevestigingsmateriaal nodig is om alle

bieten goed af te kunnen dekken ter bescherming tegen vorst en/of neerslag. Alle bieten koel, vorstvrij en droog houden blijft onverminderd het devies.

Verdere informatie, tips en adviezen over bewaring van bieten zijn te vinden op www.irs.nl/oogst.

Martijn Leijdekkers

Rubriek onder
verantwoordelijkheid van:

Postbus 32, 4600 AA Bergen op Zoom

Tel.: +31 (0) 164 274 400
Fax.: +31 (0) 164 250 962

irs@irs.nl
www.irs.nl

Eindredactie: Jurgen Maassen

GOEDE BLADSCHIMMELBEHEERSING VOORKOMT OPBRENGSTVERLIES

Een bespuiting uitvoeren bij de eerste aantasting betekent goed waarnemen op bladschimmels vanaf de gewassluiting. De sms die u ontvangt is een signaal om te gaan waarnemen.

Elk jaar komen de bladschimmels terug en is het nodig om in de gaten te houden dat ze geen schade doen. Daarom is de Nederlandse bladschimmelbeheersing gebaseerd op het waarnemen in de suikerbieten. Opbrengstderving voorkomen is de insteek van de bladschimmelbestrijding.

Elke bladschimmel kent zijn eigen optimale infectie-omstandigheden. Als het microklimaat in het gewas hieraan voldoet, dan kan de bladschimmel zijn gang gaan en een epidemie in de bieten veroorzaken. Hoe korter de rotatie met waardplanten van de betreffende bladschimmel hoe hoger de druk van deze schimmel. De gevoeligheid van het gekozen bietenras voor bladschimmels is ondergeschikt aan de hierboven genoemde factoren.

Vijf bladschimmels kunnen in suikerbieten veel schade veroorzaken, bij stemphylium en cercospora zelfs tot meer dan 40%.

Bladschimmelwaarschuwingdienst

De bladschimmelwaarschuwingdienst helpt bij de bladschimmelbestrijding. Deze dienst is gebaat bij veel praktijkwaarnemingen vanaf het sluiten van het gewas. Als er op twee percelen in een regio bladschimmels zijn gevonden gaat er een waarschuwing uit voor die regio en ont-

vangt u een sms om uw percelen te gaan controleren. De sms die wordt verstuurd is dus geen advies om te gaan spuiten, maar om te gaan kijken in het perceel. Pas wanneer er in het perceel daadwerkelijk aantasting door een bladschimmel wordt gevonden is het nodig om een fungicidenbespuiting uit te voeren. Wanneer er zonder waar te nemen gespoten wordt, is het risico heel groot dat er juist te vroeg of juist te laat gespoten wordt. In beide gevallen leidt dit tot een veel slechtere bladschimmelbeheersing omdat de timing niet goed is.

Waarnemen

Bekijk voldoende planten, willekeurig verspreid over het perceel in detail. Een richtlijn is om op circa 100 willekeurige plaatsen van een groepje planten alle bladeren te bekijken door bijvoorbeeld krikas over het perceel te lopen en elke 10-15 meter even te stoppen en te bukken. Bij een volgende waarneming een week later, is het handig om een ander deel van het

perceel te inspecteren. Bekijk ook altijd bietenplanten op de kopakker en aan de randen van het perceel.

Schadedrempel

Alle bladschimmels hebben dezelfde schadedrempel. Bij het vinden van de eerste vlekjes in uw bietenperceel, moet u een bespuiting met het juiste fungicide uitvoeren om schade te voorkomen. Deze schadedrempel is rasonafhankelijk. Een vervolgbespuiting is alleen nodig als u nieuwe aantasting door bladschimmels waarneemt.

Middelkeuze

Welk fungicide u het beste kunt kiezen, hangt af van de bladschimmel die uw gewas aantast (roest, meeldauw, ramularia, cercospora of stemphylium). Alleen voor stemphylium is er een gericht middelenadvies.

Werking middelen

De toegepaste middelen werken drie tot

vier weken op geraakt blad. Bladeren of gedeeltes van bladeren die niet geraakt zijn of gevormd worden na een bespuiting zijn onbeschermd. Dit betekent dat wanneer er veel nieuw loof wordt gevormd er na een bespuiting sneller (na 1 à 2 weken) opnieuw moet worden gecontroleerd op uitbreiding of nieuwe aantasting door bladschimmels. Dit geldt vooral na bespuitingen vóór de maximale hoeveelheid loof van de bieten is gevormd (loof maximum eerste helft augustus).

Resistentiemanagement

Voorkom resistentievorming bij de bladschimmels tegen de gebruikte actieve stoffen door het afwisselen van middelen. Wissel middelen af gedurende het seizoen en gebruik bij voorkeur niet twee keer achter elkaar hetzelfde middel of actieve stof. Ook wanneer een alternatief middel actieve stoffen bevat die tot dezelfde groep behoren als een eerder gebruikt middel, is het beter hiermee af te wisselen. Verder is het uitvoeren van een bespuiting bij de

Wanneer er niet wordt waargenomen is de kans groot dat de bladschimmelbestrijding tegenvalt. Spuiten zonder te kijken zorgt voor een verkeerde timing: te vroeg of te laat. De bladschimmel ontsnapt in die gevallen en zorgt alsnog voor aanzienlijke schade.

eerste aantasting heel belangrijk. Ook in Nederland moet met de aanwezigheid van resistente en verminderd gevoelige cercospora rekening worden gehouden.

Grondwaterbeschermingsgebieden

Vanaf dit seizoen heeft Difure Pro een toelating in bieten. Dit middel mag ook in grondwaterbeschermingsgebieden worden toegepast, maar niet later dan 31

augustus. Daarmee is het in deze gebieden wel een welkome aanvulling op Retengo Plust en Sphere.

Meer informatie over bladschimmels, middelen(keuze) en de actuele waarschuwingen van de bladschimmelwaarschuwingsdienst vindt u op www.irs.nl/bladschimmel.

Bram Hanse

KOM 31 AUGUSTUS NAAR WESTMAAS VOOR DE PRAKTIJKDAG SUIKERBIETEN!

Wageningen University and Research en IRS verzorgen op donderdag 31 augustus 2017 de Praktijkdag suikerbieten op locatie Westmaas. WUR en IRS bieden in samenwerking met H-WodKa, AeroVision en vele andere bedrijven een uitvoerig en interessant programma.

Een dag met diverse ontwikkelingen binnen de suikerbietenteelt en praktische handvatten voor de teelt op het eigen bedrijf. Met ook een bedrijvenmarkt, deze is vanaf 09:00 uur doorlopend geopend tot 18:30 uur. Via een geleide rondgang kunt u uitleg krijgen bij diverse onderwerpen. U kunt kiezen uit 3 blokken van een uur

met ieder 3 onderwerpen. Toegelicht worden rassenkeuze, meststoffen en groeibevorderaars, niet-kerende grondbewerking, minimale bodembelasting, drones als hulpmiddel, optimale rooikwaliteit en het effect van de groenbemesterkeuze op ziekten en plagen in de bietenteelt. Ook kunt u kennismaken met problemen die in een bietenperceel kunnen voorkomen. Wilt u alle onderwerpen volgen, zorg dan dat u voor 11:00 uur aanwezig bent.

Meer over het programma, hoofdsponsor, bedrijven op de bedrijvenmarkt is te vinden op: <http://www.wageningenur.nl/suikerbieten2017>.

Datum: 31 augustus 2017

Plaats: Wageningen University and Research, locatie Westmaas, Groeneweg 3

Tijden: bedrijvenmarkt van 09:00 tot 18:30 uur, de rondleidingen starten om 10:00, 11:15, 13:45 en 15:00 uur

VRAAG EN ANTWOORD

KAN IK ÉÉN INLOGCODE KRIJGEN VOOR HET GEHELE BEDRIJF?

Ieder Cosun-lid heeft LLB's op naam staan die hij kan samenbrengen in een bedrijf dat de bieten levert. Ieder lid heeft een lidnummer waarmee ingelogd kan worden op het ledenportaal. Elk lid afzonderlijk kan zo de gegevens omtrent het eigen lidmaatschap (aandelen en LLB's) raadplegen, maar ook die van het bedrijf. Eventueel kan met de andere bedrijfsgenoten met een eigen lidnummer wel een gezamenlijk wachtwoord gekozen worden.

Leden die hun account nog niet geactiveerd hebben en kiezen voor digitale communicatie, wordt geadviseerd dit alsnog te doen. Ga naar het portaal, voer het lidnummer in en kies voor 'Ik heb nog geen account'. Ieder lid dat dit niet heeft gedaan, krijgt € 50 doorbelast. Dit geldt voor alle leden binnen een samenwerkingsverband.

KORT NIEUWS

BETACAL-REGLING SUCCESVOL

Van de Betacal-telerregeling 2017 is ruimschoots gebruik gemaakt. Op basis van de bestellingen is ruim 90% van de productie van komende campagne reeds verkocht. Een groot gedeelte is verkocht aan telers binnen de regeling en aan telers die aanvullende bestellingen hebben gedaan. Ook is een aanzienlijk deel verkocht aan dekaardebedrijven. Het resterende deel kan nog worden verkocht voor levering tijdens of na de campagne. De verkoop stemt tot tevredenheid. Mogelijk speelt de vergrote gebruiksruimte voor fosfaat een rol bij de bestellingen. De equivalente maatregel biedt telers met een opbrengst van meer dan 85 ton bieten per hectare extra mogelijkheid om fosfaat in te zetten uit ondermeer Betacal.

BESTUURDERSVERKIEZING

De ledenraad heeft op 31 mei Adri Bossers herkozen in de raad van beheer en Jacqueline Rijdsdijk in de raad van toezicht. Jaap Smid nam na veertig jaar bestuurswerk in het kringbestuur, de ledenraad, de raad van commissarissen en tenslotte de raad van beheer afscheid van Cosun. Hij wordt opgevolgd door Ger Evenhuis (51 jaar) uit Schoonoord. Ger is sinds 2007 lid van de ledenraad en sinds 2012 voorzitter van de kring Drenthe. Daarnaast is hij lid van de Coördinatiecommissie landbouwkundige werkzaamheden van het IRS en lid van het hoofdbestuur van de Stichting Veldleeuwierik. Ger is getrouwd en heeft drie kinderen en een pleegkind. Hij heeft een akkerbouwbedrijf van 300 ha. Hij verbouwt poot-, consumptie- en zetmeelaardappelen, suikerbieten, graan en maïs.

Jaap Smid

Ger Evenhuis